

PENGAR TIL GRANSKING

Annika Sølvará:

Vit gera eitt hol í sjógvin

Heldur enn at lata stuðulin úr Sjúkrakassagrunninum í smáum dropum, skal Granskingarráðið brúka alt fæið uppá fá ár. Stjórin í ráðnum væntar, at tær 28 milliónir krónurnar av fænum í Sjúkrakassagrunninum, sum skulu út sum stuðul, fara at menna heilsuøkið og fara at draga meira pengar til gransking

Ingolf S. Olsen

Annika Sølvará, stjóri í Granskingarráðnum, væntar, at tað verður alt annað enn trupult at sleppa av við fæið hjá Sjúkrakassagrunninum. Fæið er umleið 28 milliónir, harav tær 23 eru tókar nú, meðan restin er bundin í fastogn eina tíð afturat.

- Longu dagin eftir, at Løgtingið 3. mai 2012 samtykti, at vit skuldu hava ábyrgdina av at útluta fæið, byrjaðu fólk at ringja og spyrja seg fyri, sigur Annika Sølvará.

Sjúkrakassagrunnurin hevur sjálvur gjørt neyvar treytir og leiðreglur fyri, hvussu pengarnir skulu útlutast, men tað verður Granskingarnevndin undir Granskingarráðnum, ið tekur endaliga støðu til tær stóru umsóknirnar, eins og tá talan er um vanligan stuðul frá Granskingarráðnum. Vanligt er eisini at senda verkætlanir, sum stuðul er søktur til, til fakliga meting hjá óheftum, útlendskum serfrøðingum.

Hol í sjógvin

- Í sambandi við pengarnar úr Sjúkrakassagrunninum skal ein faknevnd velja verkætlanir út, sum Granskingarnevndin síðani skal taka støðu til. Tær smáu játtanirnar – niðanfyrir 80.000-100.000 krónur – tekur fyrisitingin to sjálv støðu til, sigur Annika Sølvará.

Stjórin í Granskingarráðnum fegnast um møguleikan at útluta fæið úr Sjúkrakassagrunninum skjótt.

- Eg haldi, tað er sera gott, at vit sleppa at seta nógvar verkætlanir í gongd í senn. Tá kunnu vit gera okkurt, sum veruliga munar – vit gera eitt hol í sjógvin. Vit kunnu bæði skapa størri tilvit við fleiri førleikamennandi tiltøkum og við málrættaðum granskingarverkætlanum. Ein annar leistur kundi jú verið at gjørt fæið til eina varandi keldu við bara at lata renturnar út í stuðli. Men tá hevði talan bert verið um smáar dropar, har lutfalsliga stórar partur hevði druknað í umsiting, sigur Annika Sølvará.

31. mars handaði Sjúkrakassagrunnurin Granskingarráðnum stovnsfæið, og í sini takkarrøðu fegnaðist Annika Sølvará, stjóri í Granskingarráðnum, millum annað um, at politiski myndugleikin, miðfyrisitingin og nevndin fyri Sjúkrakassagrunnin høvdu valt at stinga út í kortið eftir almenna granskingarpolitikkinum "Vitan og vøkstur", sum var samtyktur 28. januar 2011. Har er mælt til at styrkja samstarvið millum Fróðskaparsetrið og aðrar granskingarstovnar í landinum, og ítøkiliga er mælt til at stuðla gransking á heilsuøkinum

Sjúkrakassagrunnurin hevur, áðrenn fæið varð latið Granskingarráðnum, markað tað í trý høvuðsøki, og stjórin í Granskingarráðnum væntar, at tað verður klárt at lata stuðul til høvuðsøki 1 longu um einar tveir mánaðir.

Upplýsa og granska

Fýra milliónir krónur er settar av til høvuðsøki 1, sum umfatar stuðul til upplýsandi og mennandi tiltøk umframt kanningarverkætlanir, sum kunnu menna heilsuøkið í Føroyum.

- Her er talan um smærri verkætlanir, ið ikki eiga at krevja so langa viðgerðartíð, sigur Annika Sølvará.

Størsta puljan er høvuðsøki 2, sum er stuðul til gransking og menning innan raðfest økir, sum kann menna heilsuøkið í Føroyum. Til hetta endamálið eru 11,8 milliónir krónur tókar, og tað er serliga her, faknevndin kemur inn í myndina.

- Hesin stuðulin líkist mest tí vanliga granskingarstuðlinum, og tað er greitt, at vit skulu tryggja okkum, at hann verður latin skikkaðum umsøkjara og verkætlanum. Eg ímyndi mær, at hann verður latin í tveimum umførum til størri verkætlanir. Fyrsta umsóknarfreistin verður 1. september, og umsøklarar fáa svar 19. desember, sum er stovn-

ingardagur hjá fyrsta sjúkrakassanum í Føroyum. Næsta umfar verður so eitt ár seinni, sigur Annika Sølvará.

Pengar til samstarv

Høvuðsøki 3, sum hevur sjei milliónir krónur at taka av, er í avmarkaðan mun ætlað at veita beinleiðis stuðul til ph.d-verkætlanir til ph.d-lesandi á Fróðskaparsetri Føroya, og skal annars veita stuðul til at menna granskingarsamstarvið millum Fróðskaparsetrið og sjúkrakassaverkið og møguliga aðrar viðkomandi stovnar fyri at menna heilsuøkið í Føroyum. Fyrstu formligu stigini eru longu tikin á økinum. Sama dag, sum fæið úr Sjúkrakassagrunninum varð handað Granskingarráðnum at umsita, skrivaðu Fróðskaparsetrið, Landssjúkrahúsið og Deildin fyri Arbeiðs- og Almannaheilsu undir samstarvsavtalu á granskingar- og útbúgvingarøkinum.

Ítøkiliga skulu pengar brúkast til at seta master-útbúgvingar á heilsuøkinum í gongd og til arbeiði hjá vísindastarvsfólki á heilsuøkinum.

- Her verður talan so í høvuðsheitum um, at vit í samstarvi við hesar stovnar skulu finna út av, hvussu pengarnir verða best brúktir, sigur Annika Sølvará.

Varandi effekt

Stjórin í Granskingarráðnum vónar, at fæið úr Sjúkrakassagrunninum fer at hava varandi effekt, to at tað verður brúkt at kalla í einum.

- Til samans er talan um stuðulsveitan, sum er triggjar til fýra ferðir so stór, sum tær sjei milliónir krónurnar, vit árliga fáa á figgjarlógini til granskingarstuðul til øll granskingarøkini. Her verður alt latið til eitt økið. Tað fer at gera mun, vit fara at síggja ítøkilig úrslit, sum koma fólki og samfelagnum til góðar bæði heilsuliga og figgjarliga. Væntandi fara pengarnir eisini at skapa aðrar inntøkur til granskingina innan heilsuøkið, serliga uttan úr heim, men eisini tí at bæði politiska skipanin og sjúkrakassaverkið fara at síggja nyttuna í hesum.

- Vit skulu heldur ikki gloyma, at vit longu nú hava dugnaligar granskarar í Føroyum, sum granska á høgum stigi og hava altjóða viðurkenning. At menna granskingina er eisini ein týðningarmikil liður í at fáa okkara væl útbúnu fólk heim aftur, so vónandi verður tað eisini ein avleiðing av hesi stóru gávu til føroyska gransking frá Sjúkrakassagrunninum, sigur Annika Sølvará.

Fakta

Tey trý høvuðsøkini, sum stuðulspengarnir úr Sjúkrakassagrunninum skulu brúkast til:

Høvuðsøki 1, fýra milliónir krónur : Stuðul til upplýsandi og mennandi tiltøk umframt kanningarverkætlanir, sum kunnu menna heilsuøkið í Føroyum. Einans føroysk áhugafeløg kunnu søkja, og atlit skulu takast til, at stuðulin gagnar øllum økjum í landinum.

Verkætlanir kunnu fevna um:

- Upplýsandi tiltøk.
- Upplýsandi tilfar.
- Serlig tiltøk.
- Ráðstevnur.
- Kanningarverkætlanir.

Stuðul kann ikki latst til:

- Rakstur í felagsskapum.
- Einstaklingar ella viðgerð, heilivág og hjálpiamboð.
- Ráðstevnuluttøku, skeið, útbúgving og eftirútbúgving.
- Uttanlandsferðir hjá bólku ella einstaklingum.
- Útgerð so sum lyftir og annað.

Høvuðsøki 2, 11,8 milliónir krónur: Stuðul til gransking og menning innan raðfest øki, sum kann menna heilsuøkið í Føroyum.

Raðfest øki:

- Heilsa sum sosialt fyrbrigdi, at kanna tey sosialu viðurskifti, sum ávirka heilsu og sjúku, og hvussu sosialir trupulleikar, sum fylgja av sjúku, kunnu bótast.
- Heilsa sum medisinskt fyrbrigdi, at kanna tey medisinsku viðurskifti, sum ávirka heilsu og sjúku, til dømis autoimmune sjúkur, neurodegenerativar sjúkur og giktasjúkur.
- Hjartasjúkur, gransking/kanning av sjúkum í hjarta og blóðrenslis, atvoldin til hjartasjúkur, fyrbygging og viðgerð.
- Krabbamein, epidemiologiskar kanningar/gransking innan krabbameinsøkið.
- Sálarfrøðilig heilsa, gransking og kanningar innan sálarsjúku og fyrbyggingandi tiltøk.

Stuðul kann veitast til smærri verkætlanir, samstarvsverkætlanir, ph.d-verkætlanir og post.doc-verkætlanir, og tað eru granskarar saman við føroysku stovnum, sum kunnu søkja.

Høvuðsøki 3, sjei milliónir krónur: Stuðul til at menna gransking á Fróðskaparsetri Føroya ella í samstarvi millum Fróðskaparsetrið og sjúkrakassaverkið og møguliga aðrar viðkomandi føroyskar stovnar fyri at menna heilsuøkið í Føroyum.

Raðfest øki:

- Ígongdsetan av master-útbúgving í heilsuvísindum og sosialum arbeiði.
- Ph.d-stuðul, til dømis til verkætlanir innan sjúkrarøkt, læknavísindi ella sosialvísindi.
- Vísindastarvsfólk í heilsuvísindum/fólkaheilsu/sosialari heilsu.